

Brüsszel, 2025. október 17.
(OR. en)

14203/25

MAMA 247	COHOM 152
MED 77	JAI 1476
CFSP/PESC 1493	MIGR 383
COPS 509	COTER 173
WTO 93	TRANS 477
ENV 1051	EMPL 445
ENER 537	DIGIT 202
ECOFIN 1367	EDUC 390
DEVGEN 182	POLMAR 62

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2025. október 17.
Címzett:	Thérèse BLANCHET, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	JOIN(2025) 26 final
Tárgy:	KÖZÖS KÖZLEMÉNY AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK A földközi-tengeri paktum Egy tenger, egy paktum, egy jövő

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a következő dokumentumot: JOIN(2025) 26 final.

Melléklet: JOIN(2025) 26 final

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

AZ UNIÓ KÜLÜGYI ÉS
BIZTONSÁGPOLITIKAI
FŐKÉPVISELŐJE

Brüsszel, 2025.10.16.
JOIN(2025) 26 final

**KÖZÖS KÖZLEMÉNY AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ
EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

**A földközi-tengeri paktum
Egy tenger, egy paktum, egy jövő**

1. BEVEZETÉS

Az Európai Unió (EU) és dél-mediterrán partnerei¹ közös lehetőségeket, kihívásokat és feladatokat jelentő téren osztoznak – ez a **közös mediterrán tér**. Együtt, partnerségben munkálkodunk a stabil és virágzó földközi-tengeri térség érdekében.

A közös béke és jólét térségének megteremtése a mediterrán térségben a **barcelonai folyamat**² 1995-ös elindítása óta stratégiai célt jelent az Európai Unió számára. Az együttműködés meglévő intézményeire és formáira építő **2021. évi új program a földközi-tengeri térség számára, valamint az ahhoz kapcsolódó gazdaságélénkítési és beruházási terv**³ ehhez újabb lendületet adott, és a déli szomszédság számára mintegy 6 milliárd EUR összegű uniós finanszírozást mozgósított a gazdaságélénkítési és beruházási terv keretében, ezáltal mintegy 27 milliárd EUR összegben indított el beruházásokat több konkrét kiemelt projekt keretében.

A Földközi-tenger térségének ügyeiért felelős – az Európai Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjével szorosan együttműködő – **európai biztos** első alkalommal történő kinevezése egyértelművé teszi az EU azon szándékát, hogy fokozott erőfeszítésekkel és fókuszáltabban közelítsen a Földközi-tenger térségéhez.

Ezt a stratégiai célt tükrözi a **földközi-tengeri paktum (a továbbiakban: a paktum)**. Meg kívánjuk erősíteni a dél-mediterrán partnereinkkel fennálló kapcsolatot, és az **integráció elmélyítésére** törekszünk a **közös mediterrán térben**. A paktum a partnerségben rejlő lehetőségek teljes körű kiaknázásához, valamint a közös felelősségviselés, a közös alkotás és a közös felelősség elvein alapuló együttműködéshez szükséges paradigmaváltást kívánja elérni.

A földközi-tengeri térség három kontinens – Európa, Afrika és Ázsia – határán helyezkedik el, és létfontosságú hidat képez e különböző régiók közötti gazdasági partnerség, kulturális kapcsolatok és párbeszéd szempontjából. A jelenlegi globális és regionális geopolitikai helyzet szorosabb politikai kapcsolatokat és megerősített partnerséget igényel. Különösen jelentős következményekkel jár a Közel-Keleten és azon túl a gázai háború, fokozott bizonytalanságot és instabilitást teremtve. A gázai konfliktus lezárásáról nemrég elért megállapodás történelmi fordulópontot jelent, amely lehetőséget nyújt Izrael, a palesztin területek és a tágabb térség számára, hogy elinduljanak a kétállami megoldáson alapuló tartós béke és biztonság felé vezető hiteles politikai úton. Míg az elsődleges uniós prioritás annak biztosítása, hogy megfelelő humanitárius segély jusson el a Gázai övezetbe, az EU hozzájárulása a Palesztin Hatóság irányításának és reformjának támogatásában, a gázai újjáépítés finanszírozásában – többek között a palesztin donorcsoport összehívásával –, valamint az EU KBVP-missziói jelenlétének megerősítésében is meg fog nyilvánulni.

A közelmúltban tapasztalt konfliktusok és zavargások – többek között Libanonban, Szíriában, Jemenben és Iránban – tovább élezték a feszültségeket, ami a tengeri biztonság és a nemzetközi kereskedelem vonatkozásában is érezteti hatását. A földközi-tengeri térséget az Afrikában, különösen a szomszédos Száhel-övezetben uralkodó bizonytalanság és instabilitás

¹ A dél-mediterrán térség a déli szomszédság 10 partnerét foglalja magában: Algéria, Egyiptom, Izrael, Jordánia, Libanon, Líbia, Marokkó, Palesztina*, Szíria és Tunézia.

* Ez a megnevezés nem értelmezhető a palesztin állam elismeréseként és nem érinti az egyes tagállamok e kérdésre vonatkozó álláspontját.

² Barcelonai Nyilatkozat és euromediterrán partnerség | EUR-Lex.

³ JOIN(2021) 2.

továbbgyűrűző hatásai is fenyegetik, ami az észak-afrikai országok számára stratégiai jelentőséggel bír. Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja is érezteti hatását a régióban, különösen az élelmezésbiztonság kapcsán.

A paktum lehetőséget kínál arra, hogy alapvető fontosságú kapcsolatainkat átalakítsuk, és hangsúlyozzuk a béke, a biztonság és a multilaterális szabályokon alapuló nemzetközi rend iránti elkötelezettségünket, egyúttal egyértelmű politikai jelzést nyújtsunk a partnerségről a globális szintén.

A paktum olyan **gyakorlati együttműködési keretet** hoz létre, amely a kölcsönös érdeklődésre számot tartó kiemelt szakpolitikai területeken közös kezdeményezések végrehajtása révén ötvözi az erős politikai elkötelezettséget az alulról építkező megközelítéssel. Ezek a kezdeményezések kézzelfogható eredményeket hozhatnak minden korosztálynak, különösen a fiatalok, a nők, a kisvállalkozások és a vállalkozók számára. A paktum előmozdítja a regionális és helyi szintek közötti együttműködést a közös mediterrán térben. A régióban zajló társadalmi és gazdasági átalakulás számtalan lehetőséget kínál az emberek javát szolgáló együttműködésre. Emellett az éghajlati, környezeti és biztonsági kihívások közösen történő kezelése hozzájárulhat a régió rezilienciájának kiépítéséhez és további megerősítéséhez, egyúttal a jövő iparágai kerülhetnek a partnerség fókuszába. A paktum lehetőséget kínál arra, hogy erőfeszítéseinket olyan területekre összpontosítsuk, amelyek a tágabb régióban és világszerte **tartós és átalakító hatást** gyakorolhatnak.

A paktum a 10 dél-mediterrán partnerrel, az uniós tagállamokkal, az Európai Parlamenttel, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottsággal, a Régiók Bizottságával, a szomszédos nem uniós országokkal, az ENSZ ügynökségeivel és más nemzetközi szervezetekkel folytatott **széles körű konzultációs folyamat** eredménye. Tekintettel arra, hogy a kormányközi szervezetek közül egyedül az **Unió a Mediterrán Térségért (UMT)** az, amelynek valamennyi uniós és dél-mediterrán partner tagja, szorosan bevonták e folyamatba. Az **Anna Lindh Alapítvány (ALF)** szintén fontos szerepet játszott a konzultációkban.

Konzultációkra került sor a civil társadalom különböző elemeit képviselő érdekelt felek széles körével is, többek között gazdasági, kulturális és társadalmi szereplőkkel, tudományos körökkel és szellemi műhelyekkel. Különös figyelmet kapott a regionális és a helyi dimenzió, figyelembe véve, hogy ezek fontos szerepet töltenek be a paktum végrehajtásában. A fiatalokat számos eseményen keresztül szorosan bevonták a konzultációkba, különösen az **euromediterrán ifjúsági párbeszéd** keretében.

E konzultációk eredménye a 2025. július 14-i **EU–déli szomszédsági miniszteri találkozó** részeként került megvitatásra, ahol a 10 dél-mediterrán partner és az uniós tagállamok megerősítették, hogy készek az együttműködésre az új paktum konkrét kezdeményezései és intézkedései pragmatikus megvalósítása érdekében.

Idővel a paktum **hatálya a dél-mediterrán térségen túlra is kiterjeszthető**, támaszkodva a más uniós kezdeményezésekkel fennálló szinergiákra. Adott esetben fel kell tárni és ösztönözni kell az Öböl-menti partnerek, a szomszédos szubszaharai afrikai országok, különösen Mauritánia és Szenegál, Törökország, valamint a nyugat-balkáni partnerek és a Fekete-tenger⁴

⁴ Az Európai Unió fekete-tengeri régióval kapcsolatos stratégiai megközelítése, JOIN(2025) 135.

szempontjából kölcsönös és stratégiai érdeket képviselő intézkedésekben való részvételi lehetőségeket. A **regionális szervezetekkel** – az Afrikai Unióval, az Arab Államok Ligájával és az Öböl-menti Együttműködési Tanáccsal – történő együttműködésre is törekedni fogunk.

A paktum támogatni fogja a még intenzívebb **háromoldalú együttműködést, különösen az Öböl-menti partnerekkel**. Ennek jelentősége kulcsfontosságú, hiszen ezek az országok fontos hídként szolgálnak Európa, Ázsia és Afrika között, és lényeges szerepet tölthetnek be a politikai, gazdasági, fejlesztési és humanitárius kihívások kezelésében a dél-mediterrán térségben, különösen a Közel-Keleten. A paktum számos kiemelt területe összhangban van az Öböl-menti térséggel létrejött stratégiai partnerségről szóló közös uniós közlemény⁵ prioritásaival, különös tekintettel a zöld átállásra, a kereskedelemre, a közlekedésre, a regionális stabilitásra és a globális biztonságra.

2. A PAKTUM HÁROM PILLÉRE

A paktum egy nyílt végű folyamat kezdetét jelenti, és a következő három pillér köré szerveződő **gyakorlati együttműködési keretet** hoz létre:

- I. **Emberek: a változás, az összekapcsolódás és az innováció motorjai**
- II. **Erősebb, fenntarthatóbb és integráltabb gazdaságok**
- III. **Biztonság, felkészültség és a migráció kezelése**

A három pillér **szorosan összefonódik** egymással. **Kiindulásként mindegyik pillér tartalmaz új, megvalósításra váró kezdeményezéseket**, valamint olyan javaslatokat, amelyek potenciálisan átalakító hatású és hozzáadott értéket teremtő, már **meglévő intézkedések bővítésére** irányulnak. A paktum a **rugalmasság elvén** alapul, amely lehetővé teszi a partnerek változó részvételét az egyes kezdeményezések végrehajtásában.

A paktum **épít a meglévő kezdeményezésekre**, többek között a gazdaságélénkítési és beruházási tervre, a társulási megállapodásokra, a partnerségi prioritásokra, a stratégiai és átfogó partnerségekre, más regionális együttműködési keretekre, valamint a tagállamok nemzeti stratégiáira⁶.

Minden releváns uniós pénzügyi eszköz mozgósítására sor kerül a paktum végrehajtásának támogatására, a Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz – Globális Európa⁷, a Global Gateway és a jövőbeli Globális Európa eszköz⁸ prioritásaival összhangban. Az intézkedések hatásának és szinergiáinak maximalizálása érdekében törekedni kell az uniós tagállamok és a dél-mediterrán partnerek hozzájárulására. A Team Europe megközelítés keretében továbbá az uniós tagállamok pénzügyi intézményei, a nemzetközi pénzügyi intézmények⁹ és a magánszektor által nyújtott finanszírozási lehetőségek egyaránt felhasználásra kerülnek a polgárok és a vállalkozások számára nyíló lehetőségek megteremtése érdekében.

⁵ JOIN(2022) 13.

⁶ Beleértve az Afrikára vonatkozó Mattei-tervet és az ahhoz kapcsolódó római folyamatot.

⁷ (EU) 2021/947 rendelet.

⁸ [A 2028–2034-es időszakra vonatkozó uniós költségvetés.](#)

⁹ Különösen az Európai Beruházási Bank (EBB) és az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD).

Az EU és a dél-mediterrán partnerek az emberi jogok, a jó kormányzás és az alapvető szabadságok védelmén fognak munkálkodni, összhangban a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrenddel. Ezzel egyidejűleg előmozdítják **a nemek közötti egyenlőséget, a megkülönböztetésmentességet és a fogyatékkal élő személyek jogait**. Ezek képezik a kezdeményezések végrehajtásának alapját, és az élénk civil társadalom fenntartásának, valamint az egészségesebb és kedvezőbb üzleti környezet előmozdításának alapvető elemeit jelentik.

I. Emberek: a változás, az összekapcsolódás és az innováció motorjai

A közös mediterrán tér az embereken alapszik: közös kulturális, történelmi és humán teret jelent. Az emberek összekapcsolása hidakat teremt, amelyek elősegítik a kölcsönös megértést, és lehetőségeket teremtenek a stabilitást teremtő növekedésre és a fejlődésre, amelyek rávilágítanak az együttműködés előnyeire.

Míg az EU-ban a magas várható élettartam és a csökkenő születési ráták együttes hatása következtében csökkenő demográfiai tendenciákkal szembesülünk, a földközi-tengeri térség déli részére erős társadalmi, gazdasági és demográfiai nyomás nehezedik. A paktum révén lehetőségünk nyílik az oktatásra, a készségekre, a körkörös migrációra és a megélhetésre fordított beruházások megvalósítására¹⁰. Az oktatásnak egyértelműen bizonyított hatása van a fejlődésre és a gazdasági növekedésre. Annak ellenére, hogy a dél-mediterrán térség fiataljai szívesen vesznek részt a **felsőoktatásban és a szakképzésben**, az alacsonyabb végzettségi arányok¹¹, a képesítések elismerésének egyenlőtlensége, valamint a mobilitás, illetve a foglalkoztatási és vállalkozói lehetőségek korlátozottsága akadályozzák a tisztességes foglalkoztatáshoz való hozzáférésüket a nemzeti, regionális és nemzetközi munkaerőpiacon¹².

Az emberekbe történő befektetéssel, valamint **tanulási, növekedési és mobilitási döntéseik támogatásával** a paktum hozzá fog járulni a kulturális, tudományos, társadalmi és gazdasági kapcsolatok megerősítéséhez, ezáltal még erősebbé és reziliensebbé teszi az EU és a dél-mediterrán térség közötti együttműködést.

1.1. Felsőoktatás, szakképzés, készségfejlesztés, kutatás és innováció

A készségek uniójával¹³ összhangban a paktum az oktatás és a szakképzés révén támogatni fogja **a készségek fejlesztését és a munkaerőpiacokhoz való hozzáférést**. A közös mediterrán tér intézményeivel és magánszektorával való együttműködések kialakításának célja, hogy a

¹⁰ JRC143548. Az adatok azt mutatják, hogy a dél-mediterrán térség körülbelül három évtizeden belül az EU-ban jelenleg megfigyelhető tendenciákhoz hasonló demográfiai minták felé fog elmozdulni. Jelenleg a Földközi-tenger déli részén fekvő országok többségében a munkaképes korú népesség és az idősebb (65 év feletti) népesség aránya 12 és 15 % között van. 2060-ra azonban ez az arány várhatóan 5 %-ra csökken, ami éppen hogy meghaladja az EU-ban megfigyelt szintet. E változások elengedhetetlenné fogják tenni a gazdasági növekedési modellek elmozdulását az egyre növekvő munkaerőbázisra való támaszkodástól a javuló munkatermelékenységre történő összpontosítás felé.

¹¹ JRC143548. Az első diplomához vezető programok (ISCED 6 és 7) átlagos bruttó elvégzési aránya a megfelelő adatokkal rendelkező hat dél-mediterrán országban 32,7 %, szemben a 44,1 %-os uniós átlaggal.

¹² Az aktív népesség (azaz a foglalkoztatottak vagy aktívan munkát keresők) és a munkaképes korú népesség aránya egyes dél-mediterrán országokban 50 % alatt van, a nők esetében pedig csak 30 %. Ez az arány az EU-ban közel 75 %. Az aktív népesség és a munkaképes korú (15–65 év közötti) népesség aránya, 2023, Eurostat.

¹³ COM(2025) 90.

régió a transznacionális oktatás, az innováció, a kutatás és fejlesztés csomópontjává váljon, és hozzájáruljon a rezilienciához és az újjáépítéshez. Ebben az összefüggésben az egyetemeknek, az oktatási és képzési intézményeknek, a kutatási és technológiai infrastruktúráknak, az ipari ágazatoknak, az alapítványoknak és a kulturális szereplőknek fontos szerepet kell játszaniuk.

A paktum építeni fog a felsőoktatásról miniszteri szinten folytatott magas szintű politikai párbeszédre, valamint az Erasmus+ keretében a dél-mediterrán partnerekkel folytatott sikeres együttműködésre annak érdekében, hogy a közös mediterrán térben integráltabb és inkluzívabb felsőoktatás és készségfejlesztési környezet jöjjön létre, többek között az **új földközi-tengeri felsőoktatási platform** elindítása révén.

Az oktatási törekvéseket továbbá elősegítheti a generációk közötti méltányosság, lehetővé téve a fiatalok energiájának egyesítését az idősebb nemzedékek tapasztalatával, miáltal az életkor szerinti különbségek az innovációt és kohéziót támogató közös erővé válhatnak.

Felsőoktatás, készségek, kutatás és innováció

A kezdeményezés a felsőoktatás és a készségek szempontjából integráltabb és befogadóbb környezetet teremt, különösen az alábbiak révén:

- **Földközi-tengeri Egyetem létrehozása** a közös mediterrán térben elhelyezkedő kampuszokkal, valamint bölcsész- és természettudományi, műszaki tanulmányi programokkal. Ez az intézmény építeni fog a térség felsőoktatási intézményei és az európai egyetemi szövetségek tapasztalataira, felhasználva és kiegészítve az Erasmus+ program keretében már létező kapacitásépítési intézkedéseket. Elő fogja mozdítani – inkluzív módon – a régió kiválasztott egyetemei és üzleti iskolái közötti csereprogramokat az oktatók és a diákok számára, továbbá törekedni fog közös tantervek és tanulmányi programok, közös diplomák, valamint egyéb oktatási tevékenységek, például nyári iskolák és közös mikrotanúsítványok kidolgozására.
- **A felsőoktatási hallgatók és oktatók mobilitásának fokozása** az Erasmus+ program keretében, valamint a **kutatók** mobilitásának előmozdítása a Horizont Európa program Marie Skłodowska-Curie-cselekvéseinek keretében.
- **Innovációs és kutatóközpontok létrehozása és továbbfejlesztése**, az egyetemek és a magánszektor összefogásával a tudás- és technológiatranszfer javítása érdekében, innovátorok, induló innovatív vállalkozások és befektetők bevonása mellett.
- **Földközi-tengeri Tudománydiplomáciai Központ létrehozása** a tudományok és a szakpolitikák közötti hídként, valamint a diplomáciai és technikai személyzet képzése céljából a határokon átnyúló tárgyalások, a közös projekttervezés és a tényeken alapuló szakpolitikai tanácsadás terén.
- **Intergenerációs mentorprogramok támogatása** a tudás és a tapasztalat megosztásához a fiatalokkal.

Az oktatás és a szakképzés, valamint az egyenlő és tisztességes foglalkoztatási lehetőségek közötti szakadék áthidalása kulcsfontosságú a munkaerőpiacra történő zökkenőmentes belépés és a munkaerőpiacon belüli váltás, valamint a versenyképesség fokozása szempontjából. A nők társadalmi szerepvállalásának előmozdítása és a nemek közötti

foglalkoztatási különbség kezelése elengedhetetlen a közös mediterrán tér gazdaságaiban és társadalmában rejlő potenciál felszabadításához. Az EU és a dél-mediterrán térség közötti **munkaerő-migrációs útvonalak** bővítése – többek között az idénymunkások esetében – továbbra is döntő fontosságú a munkaerőpiaci kínálat és kereslet összehangolása, valamint a gazdasági növekedés előmozdítása szempontjából¹⁴.

A munkaerőpiacon jelentkező készségbeli és képzettségbeli hiányosságok kezelése

A kezdeményezés célja, hogy a dél-mediterrán partnerországokban támogassa a munkavállalók zökkenőmentes átlépését a regionális, nemzeti és nemzetközi munkaerőpiacokra. Különböző foglalkoztathatósági területeket érint, különösen az alábbiak révén:

- **A meglévő műszaki és szakmai oktatási és képzési ökoszisztémák bővítése** a szakképzésnek a munkaerőpiaci igényekhez való hozzáigazítása révén, hogy az lefedje a kölcsönös érdeklődésre számot tartó ágazatokat, többek között a mezőgazdaságot és az élelmiszer-feldolgozást, a digitális és a kulturális ágazatokat, valamint az innovatív turizmust.
- **Az ifjúsági garanciára¹⁵ vonatkozó nemzeti tervek mintáját követő**, a regionális és helyi körülményekhez igazított **programok kidolgozásának támogatása** annak érdekében, hogy a fiatalok lehetőségeket találjanak a munkaerőpiacon.
- **MED Képesítéskövető kialakítása** az uniós vagy partnerországi projektek kedvezményezettjei által elsajátított képesítések dokumentálására. A MED Képesítéskövető megkönnyíti a képesítések elismerését és átvihetőségét, valamint javítja a nemzetközi és körforgásos mobilitási lehetőségeket a meglévő programok és kezdeményezések keretében¹⁶. Ez hozzájárul a tehetséggondozási partnerségek munkájához.
- **A színvonalas tanulószereződéses gyakorlati képzések és a munkaalapú tanulási modellek javítása**, különösen a dél-mediterrán partnereknek a Tanulószereződéses Gyakorlati Képzés Európai Szövetségében való részvételének előmozdítása révén.

1.2. Kultúra, sport, turizmus

A Földközi-tenger térsége igen gazdag **materiális és immateriális kulturális és természeti örökséget mondhat magáénak**. Több mint 60 UNESCO világörökségi helyszínével és dinamikus kortárs építészeti és művészeti színterével¹⁷ a dél-mediterrán térség erőteljes tanúbizonyságot tesz közös gyökereinkről, alapot biztosítva a kultúrán, a fenntartható kulturális

¹⁴ JRC143548. A migráció kedvező hatással van a dél-mediterrán országok jólétére, és enyhíti a munkaerőpiaci nyomást az EU-ban. A déli szomszédság állampolgárai számára az EU-ban folytatott tanulmányok egyre fontosabb csatornát jelentenek az uniós munkaerőpiacra való belépéshez.

¹⁵ [The reinforced Youth Guarantee \[Megerősített ifjúsági garancia\] – Európai Bizottság.](#)

¹⁶ Például az Erasmus+, a Horizont Európa, a PRIMA, a THAMM+, a MPF-programok, a Medusa konnektivitási hálózat, valamint az Európai Képzési Alapítvány Földközi-tengeri készségek Megfigyelőközpontjának támogatásával.

¹⁷ [UNESCO Világörökség Központ – Világörökségi lista.](#)

turizmuson, többek között a táplálkozási hagyományokon¹⁸, az oktatáson és a kulturális örökségen alapuló fejlesztésen keresztül megvalósuló jövőbeli együttműködésnek.

A kulturális helyszíneknek és intézményeknek, valamint a múzeumoknak többnek kell lenniük, mint pusztán kiállítási helyszínek: a változás, a gazdasági fejlődés és az inkluzív növekedés mozgatórugói lehetnek, és elősegíthetik a városi, part menti és vidéki területek rehabilitációját és újjáélesztését. A köz- és a magánszektorral, valamint a helyi és nemzetközi támogatókkal és alapítványokkal való együttműködés kulcsfontosságú az ezen intézményekben rejlő lehetőségek kiaknázásához. A fenntartható turizmus előmozdításával és az örökségi helyszínek kezelésével a régiók biztosítani tudják, hogy ezen örökségek tartós gazdasági és társadalmi hasznot nyújtsanak. A művészeti alkotások, a kulturális és a természeti örökség védelme a fosztogatástól és az illegális kereskedelemtől (valamint a kortárs művészek jogainak védelme) továbbra is közös érdekű területet jelent.

A kulturális örökségi helyszínek és a múzeumok a gondolkodás és a párbeszéd különböző közösségek előtt nyitva álló színterévé válhatnak, ezáltal lehetővé teszik a kulturális rezilienciát és kohéziót. **A művészetek, a zene, a hagyományos művészet és kézművesség, valamint a filmek képesek** előmozdítani a kölcsönös megértést, a sokszínűséget, a befogadást és a társadalmi-gazdasági fejlődést. A paktum ösztönözni fogja az ilyen intézkedéseket, többek között a kulturális együttműködésről szóló magas szintű párbeszéd kialakításával, amely a kulturális örökséggel is foglalkozni fog.

A sportba történő befektetés erősíti a kohéziót, leküzdi a társadalmi megosztottságot és előmozdítja a befogadást. Az egészségügyi és gazdasági előnyök mellett kulcsszerepet játszik a fiatalok bevonásában és az összetartozás érzésének elősegítésében. A megrendezésre kerülő nagyszabású sportrendezvények¹⁹, amelyek a térség országainak összefogásával valósulnak meg, ígéretes lehetőségeket jelentenek a regionális együttműködés és a fenntartható konnektivitás tekintetében, és hozzájárulnak az egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség előmozdításához.

A vallások közötti párbeszéd elmélyítése elősegíti a kölcsönös megértést és a békés együttműködést a közös kihívások megoldása érdekében.

A paktum meg fogja vizsgálni, hogy – az Erasmus+, a Kreatív Európa és a Horizont Európa programok tanulságainak figyelembevételével – miként mélyíthető el még jobban az együttműködés a kutatás, a kultúra, az ifjúság és a sport területén fennálló uniós kezdeményezésekre építve.

Euromediterrán kezdeményezés a kultúráért, a sportért és a turizmusért

A kezdeményezés ösztönözni fogja a köz- és a magánszektor, a civil társadalom, az alapítványok, a turisztikai szereplők és az egyetemek különböző érdekcsoportokat összefogó hálózatának kialakítását a kulturális örökség és a kreatív ágazatok, a kulturális turizmus és a sport előmozdítása érdekében, különösen az alábbiak révén:

- **A kulturális örökség védelme és felértékelése:**

¹⁸ Többek között az [AfrIPI nemzetközi együttműködési projekt](#) esetleges kiterjesztése révén.

¹⁹ Például a mediterrán játékok és a 2030-as labdarúgó világbajnokság.

- **Célzott mechanizmus létrehozása a földközi-tengeri kulturális örökség védelmére és előmozdítására** a köz- és magánforrások egyesítése révén.
- **Földközi-tengeri kulturális útvonalak kialakítása** a közös mediterrán kulturális tér megerősítése érdekében.
- **A kulturális örökséggel kapcsolatos közös európai adattér kiterjesztése** a dél-mediterrán partnerekre a digitalizáció előmozdítása és a partnerek kulturális örökségének megőrzése céljából.
- **A „CulturIT” elnevezésű, együttműködésen alapuló digitális platform kiépítése** a kulturális tevékenységek közötti kapcsolatteremtés ösztönzése érdekében.
- **A jelentősebb kulturális eseményeken való részvétel biztosítása, valamint a művészek és más kulturális szereplők szakmai útjainak javítása**, többek között a regionális tehetséggondozó hálózatokon keresztül.
- **A #BeActive kampányhoz és az európai sporthéthez kapcsolódó tevékenységekben való részvétel biztosítása** annak érdekében, hogy felhívják a figyelmet a sportolás fizikai és mentális egészségre gyakorolt előnyeire.
- **Együttműködés a mediterrán játékokkal** e bevett rendezvény ismertségének erősítése céljából, különösen a fiatalok körében, a sport előnyeinek és a sztereotípiák elleni küzdelemben és az inkluzivitás előmozdításában játszott pozitív hatásainak ösztönzése érdekében.

1.3. A civil társadalom, a fiatalok és a helyi közösségek szerepvállalásának erősítése

A civil társadalom és a helyi közösségek tevékenysége mélyen a valós helyi körülményekben gyökerezik. Munkájuk – a helyi közösségek támogatása a szociális és közérdekű szolgáltatások nyújtása, a fontos társadalmi problémákra való figyelemfelhívás, a demokratikus részvétel erősítése, a nők és a fiatalok szerepvállalásának növelése, valamint a digitális jártasság támogatása vonatkozásában – hozzájárul a társadalom befogadóbbá válásához. Kulcsfontosságúak a kiszolgáltatott csoportok, köztük a fogyatékkal élő személyek helyzetének javításában is.

Az aktív és szerepvállalásra képes civil társadalom a parlamentekkel és a közintézményekkel együtt megkönnyítheti a helyi párbeszédet, és lehetővé teheti a polgárok javát szolgáló szakpolitikák jobb kialakítását és végrehajtását. A nyitott és inkluzív vitát lehetővé tevő tér biztosításához elengedhetetlen a virágzó **médiakörnyezet**. Hasonlóképpen, a regionális és helyi szintű fejlődés előmozdítása integrált, részvételen alapuló megközelítések révén kiegyensúlyozott növekedést eredményezhet, városi és vidéki területeken egyaránt.

A paktum fokozni fogja a civil társadalmat támogató környezet előmozdítására irányuló erőfeszítéseket, és segíteni fogja a helyi közösségeket a feladataik hatékony ellátásához szükséges kapacitások kiépítésében.

A civil társadalom, a fiatalok és a helyi közösségek szerepvállalásának erősítése

A kezdeményezés törekedni fog arra, hogy támogassa az élénk civil társadalmat és a helyi közösségeket, amelyek a fejlődés és a társadalmi kohézió mozgatórugóit jelentik. Erősíteni fogja a közösségek konkrét támogatására képes kulcsfontosságú szereplők szerepvállalását, különösen az alábbiak révén:

- **Mediterrán Ifjúsági Parlamenti Közgyűlés létrehozása** a fiatalok véleményének és megfigyeléseinek összegyűjtésére.
- **Földközi-tengeri társadalmi szolgálat kifejlesztésének támogatása** egy olyan platform létrehozása révén, amely a földközi-tengeri térség fiataljait összekapcsolja különféle önkéntességi lehetőségekkel saját országukban és szerte a régióban. Ez a kezdeményezés önkéntes munkára irányuló programokra fog épülni, és kiegészíti az egyéb mobilitási kezdeményezéseket, előmozdítva a közös mediterrán térben élő fiatalok közötti mélyebb kölcsönös megértést.
- **A nők által vezetett szervezetek mint a közösségeiken belül kulcsfontosságú véleményformálók szerepvállalásának erősítése** aktív bevonásuk révén a különböző ágazatokban megvalósuló kezdeményezések kialakításába és végrehajtásába, például a továbbképzés, a felsőoktatás és az üzleti támogatás terén. Az intézkedés a nők által vezetett, különösen a vidéki és távoli területeken induló innovatív vállalkozások támogatásával kapcsolatban szerzett tapasztalatokra is építeni fog.
- **A médiaszervezetek támogatásának megerősítése** kapacitásépítési kezdeményezések elősegítésével, együttműködésen alapuló projektlehetőségek biztosításával és a tapasztalatcsere ösztönzésével. Az intézkedés meg fogja erősíteni a régió fiatal influenszereinek támogatására irányuló, folyamatban lévő együttműködésünket.
- A Polgármesterek Szövetsége megközelítésén alapuló **helyi szintű együttműködési mechanizmus megerősítése** a helyi és települési szintű, minden korosztályra kiterjedő társadalmi befogadás előmozdítása érdekében, többek között a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek tekintetében.

II. Erősebb, fenntarthatóbb és integráltabb gazdaságok

A mélyebb kereskedelmi kapcsolatok és a gazdasági integráció hozzájárul a stabilitáshoz és a gazdasági rezilienciához. Az EU és a dél-mediterrán partnerek erős, hosszú időre visszanyúló gazdasági kapcsolatokat ápolnak, és hatalmas lehetőség rejlik a régió piacainak további gazdasági integrációjában a fenntartható növekedés és a munkalehetőségek megteremtése szempontjából. Gazdaságaink kiegészítik egymást, és kölcsönösen jelentős előnyöket nyújthatnak.

A paktum sikere azon is fog múlni, hogy sikerül-e széles körben mozgósítani a köz- és magánberuházásokat. A **Global Gateway**²⁰ a földközi-tengeri térségben fellendítheti az intelligens, tiszta és biztonságos beruházásokat a digitális, az energia, a vízgazdálkodási reziliencia, valamint az innovatív mezőgazdasági és a közlekedési ágazatok terén, egyúttal megerősítheti az egészségügyi, oktatási és kutatási rendszereket az uniós tisztaipar-megállapodással²¹ összhangban.

II.1. Kereskedelmi és beruházási lehetőségek

²⁰ JOIN (2021) 30.

²¹ COM(2025) 85.

Az EU a déli szomszédság elsőszámú kereskedelmi partnere (2024-ben a régió globális árukereskedelmének 41 %-át tette ki). A dél-mediterrán partnerek gyakran rámutatnak az értékláncok kialakításának, valamint a nagyobb volumenű közvetlen befektetések vonzásának és megtartásának szükségességére. Ugyanakkor a kereskedelemnek és a beruházásoknak kiszámítható környezetre, makrogazdasági stabilitásra, a szabályozási konvergenciára, valamint az állami és a magánszektor közötti egyenlő versenyfeltételekre van szükségük.

A régió jelentős gazdasági és kereskedelmi lehetőségeket kínál, amelyeket a humántőke, a versenyképes megújuló energia és közlekedési költségek, valamint a gyorsuló ütemű digitális átállás támaszt alá. A globális kereskedelem szerkezetátalakítása új lehetőségeket nyit meg, mivel a dél-mediterrán térség szerepet játszhat az ellátási láncok diverzifikálásában. A kétoldalú partnerségekre építő paktum hozzá fog járulni a szilárd gazdasági környezet kialakítására, a fenntartható kereskedelem és beruházások előmozdítására, valamint **az ellátási láncok további integrálására** – többek között az egészségügyi és a mezőgazdasági ágazatban, valamint a közös mediterrán tér versenyképességi és dekarbonizációs lehetőségeinek javítása szempontjából kulcsfontosságú tiszta energia és technológia terén – irányuló közös munka fokozásához. A paktum megerősíti a kritikus jelentőségű nyersanyagokkal kapcsolatos együttműködést a reziliens, átlátható és fenntartható ellátási láncok biztosítása érdekében az olyan kulcsfontosságú ágazatokban, mint a műtrágyák.

A kereskedelmi és beruházási kapcsolatok korszerűsítése és megerősítése az inkluzívabb, reziliensebb és fenntarthatóbb növekedés érdekében

A kezdeményezés célja, hogy kiaknázza a **meglévő kereskedelmi megállapodásokban**²² rejlő lehetőségeket, és új kezdeményezéseket indítson a gazdasági integráció megerősítése érdekében, különösen az alábbiak révén:

- **A kétoldalú kereskedelmi kapcsolatok korszerűsítésének rugalmasabb és célzottabb támogatása** a kölcsönös érdeklődésre számot tartó kulcsfontosságú ágazatokban való szerepvállalás új formái révén, biztosítva ugyanakkor a kereskedelem nem vámjellegű akadályainak felszámolására irányuló kötelezettségvállalások hatékony végrehajtását a kiszámíthatóság növelése és a befektetői bizalom kiépítése érdekében.
- **A fenntartható beruházások megkönnyítéséről szóló megállapodások lehetőségeinek feltárása** érdekelt partnerekkel a közvetlen külföldi befektetések vonzása érdekében.

A kezdeményezés előmozdítja és vonzza a **beruházásokat** az innovatív és digitális gazdaságok támogatása és az ellátási láncok integrációjának fokozása érdekében, különösen az alábbiak révén:

- **Az üzleti és beruházási környezet javítása, a szabályozási konvergencia, valamint a vámeljáráások egyszerűsítése**, többek között a partnerországok gazdasági reformjait támogató technikai segítségnyújtás révén²³.
- **A nemzeti és tematikus beruházási platformok bővítése** a magánszektor, a nemzetközi pénzügyi intézmények és a nemzeti pénzügyi intézmények összefogásával.

II.2. Az induló innovatív vállalkozások ökoszisztémáinak kiaknázása

Számos strukturális kihívás ellenére a dél-mediterrán térségben nőtt a vállalkozási tevékenység, támaszkodva a fiatal, technológiákban jártas népességre és a növekvő befektetői érdeklődésre. **A gazdaság fokozatos diverzifikálása és strukturális átalakulása helyi szinten zajlik**, beleértve a városi és vidéki területeket is, ami új lehetőségeket teremt a nemzeti és a regionális értékláncok fejlesztésére, egyúttal növeli a komplementaritást a gazdasági integráció szempontjából. E potenciál teljes körű kiaknázása érdekében elengedhetetlen a helyi termelés és vállalkozások támogatása, többek között a mezőgazdaságban. Ennek érdekében tovább kell vizsgálni, hogy milyen szerepet töltenek be a helyi szociális vállalkozások és az alternatív üzleti modellek az inkluzív és fenntartható gazdasági növekedés fő mozgatórugóiként.

²² Beleértve a pán-euromediterrán preferenciális származási szabályok módosításáról szóló egyezményt.

²³ Többek között adott esetben az uniós makroszintű pénzügyi támogatás keretében.

Startup4Med

A kezdeményezés felszabadítja az induló innovatív vállalkozások, valamint a mikro-, kis- és középvállalkozások²⁴ (mkkv-k) növekedési és munkahely-teremtési potenciálját, lehetőségeket kínálva a gazdasági életben való részvétel kiterjesztésére, különösen a fiatalok és a nők számára. Kapcsolatot teremt a meglévő ágazati mechanizmusokkal²⁵, és igazodik az induló és növekvő innovatív vállalkozásokra vonatkozó uniós stratégiához²⁶. E cél megvalósulását a következők biztosítják majd:

- **Az induló innovatív vállalkozásokat támogató regionális mechanizmus létrehozása** a finanszírozáshoz való hozzáférés és a beruházások mozgósításának javítása érdekében. Az európai pénzügyi intézmények mozgósítására a Team Europe megközelítés révén olyan alternatív finanszírozási csatornákkal kombinálva fog sor kerülni, mint például a becsületszóra adott kölcsönök, a közösségi finanszírozás és a vegyes finanszírozás²⁷.
- A magánszektorra szóló **Open for Business program létrehozása** az aggodalomra okot adó területek azonosítása, valamint a jogi és szabályozási egyszerűsítés megkönnyítése érdekében.
- **Szakpolitikai eszköztár kidolgozása** az mkkv-k formalizálásának előmozdítására, többek között egyszerűsített adminisztratív eljárások, pénzügyi ösztönzők és a szociális védelmi rendszerhez való kapcsolódások révén. Az informális mikrovállalkozók célzott támogatásban fognak részesülni, például coaching, jogi segítségnyújtás és a képességek tanúsítása formájában.

II.3. Digitális infrastruktúra és kiberbiztonság

A digitális és mesterséges intelligenciával (MI) kapcsolatos forradalom átformálja a gazdaságokat és a társadalmakat. Érdemes partnerségre lépni ezen a területen a digitális, adat- és MI-alapú megoldásokban rejlő lehetőségek kiaknázásához gazdaságaink és társadalmaink versenyképességének és hatékonyságának fokozása érdekében, a biztonság, a szuverenitás, valamint az alapvető értékekkel, az emberi jogokkal és a jó kormányzás elveivel való összhang biztosítása mellett.

A földközi-tengeri térség biztonságos és megbízható digitális infrastruktúrákon keresztül megvalósuló valódi összekapcsolódása alapvető cél nemcsak gazdaságaink és polgáraink közeledése, hanem a közös biztonság és a zökkenőmentes kommunikáció erősítése érdekében is. Az adatáramlás létfontosságú a gazdasági és társadalmi fejlődés szempontjából, és új

²⁴ A Világbank statisztikái szerint a dél-mediterrán térségben az mkkv-k az összes vállalkozás 90 %-át teszik ki, a GDP kétharmadát állítják elő és a foglalkoztatás 75 %-át biztosítják.

²⁵ A BlueInvest a földközi-tengeri térség kék gazdasággal foglalkozó innovatív induló vállalkozásai és technológiai kkv-i előtt áll nyitva.

²⁶ COM(2025) 270.

²⁷ Az induló innovatív vállalkozásokat támogató regionális mechanizmus felhasználhatná az Európai Innovációs Tanács (EIC) kockázati tőke-finanszírozásának tapasztalatait az európai deep tech innováció támogatása érdekében, különösen a térség Horizont Európához társult és abban már részt vevő országok számára.

lehetőségeket nyit meg az emberek, a vállalkozások és a szervezetek számára a Földközi-tenger térségében.

Ebben az összefüggésben továbbra is kiemelkedő fontosságú az online közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása, az e-kormányzással és a digitális nyilvános infrastruktúrával (DPI) kapcsolatos megoldások előterjesztése, a kritikus infrastruktúrák biztosítása, a digitális kormányzás és szabályozás javítása, valamint a digitális jogok védelme.

Az uniós tulajdonban lévő ürrendszerek, például a Kopernikusz program által elérhetővé tett nyílt hozzáférésű adatok és információk rendelkezésre állása, amit a digitális infrastruktúrák tesznek lehetővé, hozzájárulhatnak az üzleti lehetőségek növeléséhez a térségben.

Technológiai üzleti ajánlat az integrált digitális és adatgazdaságok számára

A kezdeményezés célja, hogy **technológiai üzleti ajánlatot terjesszen elő** a dél-mediterrán partnerek számára²⁸, különösen az alábbiak révén:

- **A biztonságos és megbízható digitális infrastruktúra kiépítésének támogatása a tenger alatti kábelrendszerek, az 5G-hálózatok, a vidéki széles sávú konnektivitás és az adatközpont-infrastruktúrák területén, az alábbiak révén:**
 - **A régió valamennyi érdekelt országának összekapcsolása tenger alatti kábelrendszerekkel, mint például a Medusa és a Blue-Raman,** potenciálisan az Öböl-menti partnerekre is kiterjesztve. Ez elő fogja segíteni a biztonságos és zökkenőmentes adatcserét, többek között a meglévő kezdeményezésekkel, például az EU-Afrika-India digitális folyosóval való összekapcsolódás révén, az IMEC-hez és a T-MED-hez is kapcsolódva.
 - **Technikai és pénzügyi támogatás nyújtása a biztonságos és megbízható 5G és adatközpontok kiépítéséhez** a régióban a nemzetközi pénzügyi intézmények, uniós és nemzeti pénzügyi intézmények bevonásával, **az 5G eszköztárral és egyéb vonatkozó szabályozással összhangban**²⁹, megbízható beszállítók közreműködésével.
- **Regionális távközlési kapacitásépítési program elindítása és a megfelelő telekommunikációs keretek, többek között a barangolásra vonatkozó együttműködés lehetőségeinek feltárása** az érdekelt dél-mediterrán partnerek körében.
- **Az uniós digitális innovációs központok és az uniós MI-gyárak**³⁰ modelljére építve **az MI-ökoszisztémák kiépítésének felgyorsítása**, beleértve az MI- és az adatinfrastruktúrák kiépítését, valamint az egyetemeknek, a kkv-knak, az iparnak és az induló innovatív vállalkozásoknak a mesterséges intelligencia különböző ágazatokban, például a feldolgozóiparban, az egészségügyi ellátásban, a mezőgazdaságban vagy az éghajlat-politikában történő fejlesztéséhez és alkalmazásához nyújtott támogatást.
- **A szakértelem és konkrét e-kormányzási megoldások megosztása a digitális személyazonosság és a digitális nyilvános infrastruktúra területén az alábbiak révén:**
 - Nyílt forráskódú **bizalmi szolgáltatások, digitális személyazonossági,** valamint biztonságos és adatvédelmi szempontból megfelelő **digitális nyilvános infrastruktúra megoldások** használata.
 - A határokon átnyúló kormányzati és üzleti cserék egyszerűsítése, valamint a polgárok mobilitásának megkönnyítése.
- **A kiberbiztonsággal kapcsolatos technikai cserék és együttműködés fokozása,** többek között **a kiberbiztonsági fenyegetések és események észlelésére, az azokra való felkészülésre és reagálásra** irányuló kapacitások támogatása érdekében.

II.4. Beruházás a megújuló energiába és a tiszta technológiákba

A földközi-tengeri térség **az éghajlatváltozás és a biológiai sokféleség egyik fő csomópontja**, amelyet egyre súlyosabb **környezeti kihívások és terhelések** fenyegetnek. A paktum **közös**

menetrendet határoz meg a dél-mediterrán térségben rejlő megújulóenergia-potenciál felszabadítására és hármas előny elérésére: a regionális dekarbonizáció felgyorsítása, az energiabiztonság javítása és az ipari versenyképesség fokozása. **A régió számára elengedhetetlen a hatékony, megbízható és fenntartható energiamodellre való átállás.** A tisztaipar-megállapodással összhangban az erőforrás-hatékony körforgásos gazdaság, beleértve a megújuló energiák fejlesztését és a tiszta technológiák gyártását, jelentős társadalmi-gazdasági előnyökkel jár, és vonzza a közvetlen külföldi befektetéseket. E célkitűzések megvalósítására rugalmas, modernizált bilaterális kereskedelmi keretekben és új szerepvállalási formák révén kerül sor, mint például a fenntartható beruházások megkönnyítéséről szóló megállapodások és a tiszta gazdaságot szolgáló kereskedelmi és beruházási partnerségek a transzmediterrán energiaügyi és tisztatechnológiai együttműködési kezdeményezés összefüggésében. Ennek fejlesztésére az Öböl-menti partnerekkel, valamint a szubszaharai Afrikával folytatott szorosabb együttműködés révén is sor fog kerülni.

A megújuló energiára és a tiszta technológiákra vonatkozó transzmediterrán kezdeményezés (T-MED)

A kezdeményezés támogatni fogja a kölcsönösen előnyös transzmediterrán együttműködést a belföldi energetikai átállás és a tiszta technológiákkal kapcsolatos fejlesztések ösztönzésével a dél-mediterrán partnerországokban, egyúttal gazdasági lehetőségeket teremt, valamint megkönnyíti a megújuló energia kereskedelmét és az ipari partnerségeket a régióban, különösen az alábbiak révén:

- **T-MED Beruházási Platform létrehozása**, amely koordinációs eszközként szolgál a projektportfólió kidolgozásához a megújulóenergia-termelés, a hálózati infrastruktúra – többek között a dél-mediterrán partnerek hazai átviteli és elosztóhálózatai, amelyek a TEN-E rendelet szerint kölcsönös érdekűnek minősített projektekhez kapcsolódnak –, és a tiszta technológiák gyártása terén. A platform összefogja a projektgazdákat, a nemzetközi pénzügyi intézményeket, az uniós és nemzeti pénzügyi intézményeket, az uniós pénzügyi eszközöket és a magánbefektetőket a nagyszabású beruházások ösztönzése céljából, különös tekintettel a vegyes finanszírozási és kockázatmegosztási megoldásokra.
- **Célzott szabályozási mechanizmus létrehozása**, amely támogatja a dél-mediterrán partnereket a beruházásokra való felkészültséggel és az uniós pénzügyi eszközökhöz való hozzáféréssel kapcsolatos célzott szabályozási és energiaágazat-specifikus reformok³¹ végrehajtásában.
- **Az energiarendszerek modellezése** a megújuló energiaforrások fokozott elterjedéséből, valamint a térségben megvalósuló új energiainfrastruktúra-projektekből eredő gazdasági, fenntarthatósági és biztonsági hatások felmérésére.

²⁸ Az EU nemzetközi digitális stratégiájával összhangban, JOIN(2025) 140.

²⁹ [Az 5G biztonsággal kapcsolatos uniós eszköztár.](#)

³⁰ [MI-gyárak | Európa digitális jövőjének megtervezése.](#)

³¹ Ezek közé tartozhat a harmadik felek hálózati hozzáférése, az energiavásárlási megállapodások, a díjszabás átláthatósága és reformja, beleértve a költségeket tükröző jelleg, a szétválasztás, a nagy- és kiskereskedelmi piacok liberalizációja, a határokon átnyúló kereskedelem és a regionális integráció vonatkozásában).

- **Hozzáférés biztosítása a Technikai Támogatási Eszközhöz**, amely egyablakos portálként szolgál a megújuló energiával, energiahatékonysággal, elektrifikációval és a tiszta technológiákkal kapcsolatos technikai segítségnyújtáshoz.
- **Tanúsítási és megújulóenergia-kereskedelmi támogatási program létrehozása** a megújuló villamos energia és a megújuló hidrogén határokon átnyúló kereskedelmének lehetővé tétele érdekében. Gyakorlati **kézikönyv** kerül kidolgozásra a tanúsítási rendszerek végrehajtásához és a határokon átnyúló származási garanciák kísérleti jellegű bevezetéséhez³².
- **A tiszta technológiák terén folytatott ipari együttműködés fokozása** az európai és a dél-mediterrán vállalatok közötti szilárd ipari partnerségek előmozdítása érdekében a kritikus jelentőségű értékláncok mentén. Ez kiterjedhet a nap- és a szélenergiára, az elektrolizátorokra és a tisztahidrogén-termelésre, valamint a fűtési és hűtési technológiákra, a hálózati és tárolási technológiákra, a hőszivattyúkra és az ipari és építőipari ágazatokban alkalmazott energiahatékonysági technológiákra.
- **Országspecifikus európai energiaipari és tiszta technológiai üzleti szervezetek létrehozásának támogatása helyben.** Ez az Enterprise Europe Network hálózattal (EEN) és az európai ipari klaszterekkel együttműködésben valósítható meg. **Külön platform** jön létre **az érdekelt felek számára** a kiemelt ágazatok kijelölése, átfogó, a nemek közötti egyenlőség szempontját érvényesítő cselekvési tervek kidolgozása és az uniós magánszektor aktív bevonása céljából. Ez a platform központi szerepet fog játszani azon társberuházási lehetőségek elősegítése és a beruházás eredményének hasznosítására vonatkozó olyan megállapodások tárgyalása szempontjából is, amelyek a hosszú távú együttműködés alapjait jelentik az uniós energia- és nyersanyag-platformmal szinergiában és azt kiegészítő jelleggel.
- **A T-MED készségfejlesztési program³³ kidolgozása**, amely alapvető fontosságú lesz a munkaerő és a nemek közötti különbségek kezeléséhez, valamint a képzésnek az ipar és a munkáltatók igényeihez való igazításához.

II.5. Fenntartható és reziliens földközi-tengeri térség felé

Az éghajlatváltozás, a környezetszennyezés és a biológiai sokféleség csökkenése súlyos következményekkel jár a Földközi-tenger térségére és annak rezilienciájára nézve. A tiszta átállás egyben lehetőséget is kínál a térség fenntartható versenyképességének fellendítésére. A paktum lehetővé fogja tenni az átállásból származó előnyök kiaknázását, miközben foglalkozik az éghajlatváltozás fokozódó hatásaival és a környezetkárosodással, többek között a műanyagszennyezés elleni globális egyezmény lehetőségének összefüggésében. A paktum a régió éghajlatváltozással és környezetkárosodással szembeni sérülékenységevel is foglalkozik

³² Szabályozási együttműködésre lesz szükség a dél-mediterrán országokkal annak érdekében, hogy lehetővé váljon a megújuló forrásokból előállított villamos energiára és üzemanyagokra vonatkozó, az uniós kerettel összeegyeztethető követelmények alkalmazása. A származási garanciák kölcsönös elismerésének lehetővé tétele érdekében külön megállapodásokra lesz szükség harmadik országokkal.

³³ A meglévő megújulóenergia-partnerségekhez (készségfejlesztési paktum) és a kapcsolódó Erasmus+ projektekhez, például a SHOREWINNER-hez kapcsolódó fellépések.

azáltal, hogy támogatja a fenntartható beruházásokra rendelkezésre álló nemzetközi és belföldi, magán- és állami finanszírozási források hatékony tervezését és mozgósítását.

Partnerség a tiszta átállásért, a fenntartható növekedésért és a rezilienciáért

A kezdeményezés célja a regionális együttműködés és helyi partnerségek támogatása a környezettel kapcsolatban – többek között a barcelonai egyezmény³⁴ összefüggésben –, valamint az éghajlatváltozással kapcsolatban a tiszta energiára való átállás és az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens gazdasági fejlődés előmozdításával, különösen az alábbiak révén:

- **Fokozott együttműködés** érdekelt dél-mediterrán partnerekkel az **éghajlat-politikai megoldások terén**, párbeszéd formájában és a tudásmegosztás ösztönzésével, valamint célzott technikai segítségnyújtással az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló eszközök, többek között a szén-dioxid-árazás terén.
- **Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást célzó beruházási tervek kidolgozása** a projektek kidolgozására és végrehajtására irányuló nemzeti és helyi kapacitások megerősítése révén, a nemzetközi pénzügyi intézményekkel, az éghajlatváltozással foglalkozó alapokkal és a magánszféra érdekelt feleivel fennálló partnerségek mozgósítása mellett.
- **Regionális terv kidolgozása** a modern szennyvízkezelésbe és szilárdhulladék-gazdálkodásba történő **beruházások megkönnyítése érdekében**.
- **Új partnerségek indítása a vízügyi reziliencia érdekében** az integrált vízkészlet-gazdálkodással kapcsolatos együttműködés megerősítése érdekében, különös tekintettel a víz újrafelhasználására.
- **A „Green Forward” kezdeményezés megerősítése**, és különösen a kkv-k szerepvállalásának növelése a körforgásos gazdaság és az erőforrás-hatékonyság előmozdítása, az egyszer használatos műanyagok felszámolása, a bioökonómia támogatása, valamint a körforgásos jellegről – többek között a textiltermékekről – folytatott szabályozási párbeszéd előmozdítása tekintetében.
- **A biológiai sokféleségre vonatkozó globális keret közös végrehajtásának támogatása**, nevezetesen a nemzeti biodiverzitási stratégiák és akcióprogramok végrehajtása, és védett területek, különösen védett tengeri területek kialakítása, kiterjesztése és gondozása.

II.6. A fenntartható kék gazdaság előmozdítása

A Földközi-tenger több millió ember megélhetését teszi lehetővé, de egyre nagyobb környezeti és gazdasági nyomásnak van kitéve. A paktum az **európai óceánügyi paktummal**³⁵ összhangban elő fogja mozdítani a méltányos, fenntartható és versenyképes kék gazdaságot, többek között a következő MedFish4ever miniszteri nyilatkozat keretében, amely a Földközi-tengeri Általános Halászati Bizottság (GFCM) 2027 utáni tevékenységét fogja meghatározni. Emellett a **vízügyi rezilienciára vonatkozó európai stratégiával**³⁶ összhangban a paktum

³⁴ [A barcelonai egyezmény és jegyzőkönyvei | UNEP MAP](#).

³⁵ COM(2025) 281.

³⁶ COM(2025) 280.

meg fogja erősíteni a vízgazdálkodást, és elő fogja mozdítani a víz hatékony és fenntartható használatát a víz, az energia, az élelmiszer és az ökoszisztémák összekapcsolása révén.

A Földközi-tenger kék térségének egészsége és jóléte

A kezdeményezés célja a földközi-tengeri ökoszisztémák természetes erőforrásainak helyreállítása, rezilienciájuk megerősítése, a halászati és akvakultúra-gyakorlatok fenntarthatóságának, valamint a nemzetközi halászati irányítás javítása, továbbá a kék technológiákra irányuló innováció fokozása, különösen az alábbiak révén:

- **A kék gazdasági megoldásokba történő beruházások támogatása** a Kék-Mediterrán Partnerségen és a BlueInvest platformon keresztül.
- **Az uniós kék gazdaság gyakorlatközösségének elindítása**³⁷, amely az adatgyűjtésen, az adatszabványok, módszertanok kidolgozásán, valamint az elemzésen és a kutatáson alapuló iránymutatást fog nyújtani.
- **Az óceándiplomácia erősítése** a dél-mediterrán partnerekkel való együttműködés érdekében a nemzetközi irányítási normák betartásának előmozdítása³⁸ és a regionális halászati gazdálkodással kapcsolatos jogi keretek javítása érdekében.
- **Új projekt kidolgozása a parti államok ellenőrzési és felügyeleti képességeinek növelésére** a halászati tevékenységek regionális irányításának megerősítése, valamint a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelem érdekében, kapacitásépítés, nyomon követés, ellenőrzés és felügyelet révén.
- **A regionális együttműködés megerősítése a tengeri területek koherensebb és fenntarthatóbb hasznosítása érdekében tengeri területrendezés révén**, amely lehetővé teszi a természet védelmét és a tengeri tevékenységek együttélését.
- **A „Vízből a piacra” kezdeményezés elindítása** az akvakultúrák ágazat termelőinek, szövetkezeteinek és szakmai szervezeteinek támogatása céljából, hogy bővítsék termelésük hozzáadott értékét, javítsák a feldolgozást és új piacokhoz jussanak, beleértve a finanszírozáshoz és a beruházásokhoz való hozzáférést is.
- **A víz-energia-élelmiszer-ökoszisztémák (WEFE) közötti kapcsolattal kapcsolatos közös kutatás és innováció megerősítése** a PRIMA alapján³⁹.
- **A helyreállításra és rezilienciára irányuló „Blue Mediterranean Mission”**⁴⁰ (Kék Mediterrán Küldetés) kiterjesztése, amely kutatási és innovációs megoldásokat nyújt a Földközi-tenger vízi ökoszisztémáinak és biológiai sokféleségének helyreállításához, a tengeri és szárazföldi eredetű környezetszennyezés megakadályozásához, a víz alatti zaj csökkentéséhez, az éghajlatváltozással szembeni reziliencia és a vízgazdálkodási reziliencia növeléséhez, továbbá a parti közösségek extrém időjárási eseményekre való felkészültségéhez.

II.7. Fenntartható közlekedés és fokozott összekapcsoltság

³⁷ Az Európai Unió Kék Gazdasági Megfigyelőközpontja.

³⁸ Nevezetesen a BBNJ-megállapodás megerősítése és végrehajtása.

³⁹ [A földközi-tengeri térségben folytatott kutatási és innovációs partnerség \(PRIMA\).](#)

⁴⁰ [BlueMissionMed](#)

A régió jó összekapcsoltsága kulcsfontosságú a kereskedelem és a feltörekvő ágazatok támogatásához, továbbá ösztönzi a gazdasági tevékenységek dekarbonizációját. A közös mediterrán térben gyakran gondot okoz a közlekedés és az egységes szabályozás hiánya, a beruházások alacsony szintje és a tervezési kapacitások elégtelensége. Mindez jelentős hatással van a személyek, áruk és szolgáltatások határokon átnyúló mobilitására. Ezért alapvető fontosságú a kapacitásbeli hiányosságok és a szabályozási összhang hiányának kezelése a vámokkal, a hatékonysággal, a biztonságossággal, a biztonsággal és a környezetvédelemmel kapcsolatos normák terén. Ezáltal könnyebben elérhetővé válik az EU transzeurópai közlekedési hálózatának (TEN-T) kiterjesztésére irányuló célkitűzés, és adott esetben tovább növelhető az összeköttetés a szomszédos régiókkal, például az Öböl-menti térséggel és azon túl. Különösen javítaná a megbízható közlekedést és a biztonságos digitális konnektivitást a Földközi-tengeren az India-Közel-Kelet-Európa gazdasági folyosó (IMEC) további összehangolása és bővítése, ami egyúttal a régió gazdasági biztonságához is hozzájárulna.

Fenntartható közlekedés a jobban összekapcsolt régióért

A kezdeményezés célja megbízható és fenntartható közlekedési megoldások biztosítása, különösen az alábbiak révén:

- **A megújuló és alacsony szén-dioxid-kibocsátású közlekedési (tengeri és légi) üzemanyagok előállításának és elterjedésének előmozdítására irányuló közös erőfeszítések fokozása,** összhangban a fenntartható légijármű-üzemanyagokról⁴¹, a fenntartható tengeri üzemanyagokról⁴² szóló uniós rendeletekben és az európai kikötőstratégiában⁴³ meghatározott elvekkel. Ez magában foglalja a fenntartható gyakorlatoknak a nemzetközi (ICAO, IMO) szabványokkal történő összehangolására való törekvést is, ezáltal támogatja a földközi-tengeri térség szereplőit a hajókról történő szennyezés megelőzésére irányuló erőfeszítéseikben is, valamint ösztönzi az együttműködési erőfeszítéseket a regionális tengeri egyezményeken⁴⁴ keresztül a tiszta és biztonságos közös mediterrán tér előmozdítása érdekében.
- **A régió belüli konnektivitás javítása a multimodális közlekedési összeköttetések bővítése, valamint az interoperabilitás és a szabályozás összehangolásának javítása révén,** ami előrelépést jelent a TEN-T dél-mediterrán országokra való kiterjesztése, valamint az IMEC-kel, a T-MED-del és szubszaharai Afrikával való összeköttetés létrehozása felé. A kikötők más, alacsony szén-dioxid-kibocsátású szállítási módokkal való összekapcsolása lehetővé teszi a part menti csomópontok és a szárazföldi piacok jobb integrációját. A szabályozás jobb összehangolása a technikai segítségnyújtási projektek támogatásával és fokozott szakpolitikai párbeszéddel biztosítható.

⁴¹ PE/29/2023/REV/1, (EU) 2023/2405 rendelet.

⁴² PE/26/2023/INIT, (EU) 2023/1805 rendelet.

⁴³ P9 TA(2024)0025 – Átfogó európai kikötői stratégia kialakítása.

⁴⁴ Több uniós tagállam (Horvátország, Ciprus, Franciaország, Görögország, Olaszország, Málta, Szlovénia és Spanyolország), valamint Algéria, Egyiptom, Izrael, Libanon, Líbia, Marokkó, Szíria és Tunézia részt vesz a Földközi-tengeri Regionális Tengerszennyezési Veszélyhelyzet-elhárítási Központ (REMPEC) munkájában, amely a Nemzetközi Tengerészeti Szervezet (IMO) igazgatása alatt, az UNEP által igazgatott barcelonai egyezmény keretében működik.

- **A légi összeköttetés javítása** a környezetvédelmi előírásokkal összhangban, a dél-mediterrán partnerekkel kötött meglévő vagy új uniós szintű légiközlekedési megállapodásokkal kapcsolatos munka folytatása, valamint az egységes afrikai légiközlekedési piac támogatása révén.
- **A városi és vidéki mobilitási projektek támogatása uniós szakértelemmel és technológiával**, a multimodális közlekedés terén tett erőfeszítések kiegészítése érdekében a TEN-T városi csomópontok⁴⁵ koncepciójának megvalósításával, valamint a fenntarthatóság ösztönzésével – többek között az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és az éghajlatváltozás mérséklése révén – és az élıhetőség előmozdításával a földközi-tengeri térség gyorsan növekvő városaiban.

II.8. Tényeken alapuló szakpolitikai döntéshozatal és tudásmegosztás

Továbbra is döntő fontosságú a tényeken alapuló szakpolitikai döntéshozatal és a tudásmegosztás előmozdítása. Az Unió Kopernikusz rendszere a Föld környezetének állapotával kapcsolatos szolgáltatásokat nyújt teljes körű, ingyenes és nyíltadat-politika alapján, tehát támogathatja a tényeken alapuló döntéshozatalt. A releváns és összehasonlítható hivatalos statisztikák és adatok rendelkezésre állása továbbá elengedhetetlen a tényeken alapuló döntéshozatalhoz és szakpolitikai döntéshozatalhoz.

Tudásmegosztás és statisztika a jobb döntéshozatal érdekében

A kezdeményezés célja a statisztikák, az ismeretek és az adatmegosztás javítása az EU és a dél-mediterrán partnerek között, különösen az alábbiak révén:

- **Ad hoc mechanizmus létrehozása** információcsere céljából, valamint a vonatkozó jogszabályok határokon átnyúló hatásainak értékelésére.
- A dél-mediterrán országok nemzeti statisztikai hivatalaival való **együttműködés továbbfejlesztése releváns és összehasonlítható hivatalos statisztikák és adatok rendelkezésre állása** érdekében a paktum három pillérének hatálya alá tartozó területekről.
- A bevált gyakorlatok és tapasztalatok megosztása **új adatforrások és modern technológiák – többek között mesterséges intelligencia – felhasználásával**, új statisztikai ismeretek és releváns statisztikai eszközök kialakítása érdekében.
- **A közzsférabeli innováció ösztönzése** az uniós ürrendszerekből rendelkezésre álló adatokra és információkra támaszkodva, a tényeken alapuló döntések előkészítése érdekében a paktum alkalmazási körébe tartozó számos területen.

III. Biztonság, felkészültség és a migráció kezelése

A közös mediterrán tér a biztonsággal, a természeti és ember okozta veszélyekkel, az illegális migrációval és a határigazgatással kapcsolatos kihívásokkal szembesül. A kritikus regionális pontokban megnyilvánuló instabilitás bizonytalanságot teremt és komoly terhet ró a társadalmak rezilienciájára.

⁴⁵ A TEN-T városi csomópontok koncepciója biztosítja (1) a városok fontos szerepének elismerését a teljes közlekedési hálózatban, (2) fenntartható városi mobilitási tervek kidolgozását a városokat övező funkcionális területre vonatkozóan, (3) a biztonságra, a fenntarthatóságra és a hozzáférhetőségre vonatkozó adatok gyűjtését, valamint (4) multimodális csomópontok építését.

A határokra nehezedő növekvő nyomás, a határokon átnyúló bűnözés és a kulcsfontosságú útvonalak mentén az illegális migrációból fakadó közös kihívások összehangolt erőfeszítéseket követelnek a migránsok csempészése és az emberkereskedelem elleni küzdelem érdekében; mindehhez azonban olyan biztonságos, rendezett és emberi jogokon alapuló megközelítések szükségesek, amelyek biztosítják a migránsok és a menekültek jogainak védelmét és előmozdítják a mobilitási útvonalakat. Ezen egymással összefüggő kérdések kezeléséhez tartós, konstruktív együttműködésre van szükség a stabilitás és a jólét előmozdítása érdekében a régió egész területén.

III.1. Béke és biztonság

A szabályokon alapuló multilaterális rendre komoly nyomás nehezedik. A hagyományos fenyegetések mellett, mint a terrorizmus, az erőszakos szélsőségesesség, valamint a szervezett bűnözés, olyan új, határokon átnyúló fenyegetések jelennek meg, mint például a kiberbűnözés és a külföldi információmanipuláció és beavatkozás – gyakran szélesebb körű hibrid hadjáratok részeként –, illetve a kiskorúak és fiatal felnőttek radikalizálódása. A tengeri színtér fokozott kiaknázása új sebezhetőségeket tár fel, legyen szó akár az előírásoknak nem megfelelő hajózási gyakorlatokkal kapcsolatos kockázatokról, akár a tengeri infrastruktúra növekvő jelentőségéről.

Ezek a fenyegetések a **legsúlyosabb és legösszetettebb közös biztonsági kihívások** közé tartoznak. Az EU-nak és a dél-mediterrán partnereknek szorosabban együtt kell működniük egymással és biztosítaniuk kell a reziliencia kiépítését, összhangban az EU tengeri védelmi stratégiájában⁴⁶ foglalt kötelezettségvállalásokkal is.

A paktum célja a **regionális és nemzetközi biztonsági környezet közös értelmezésének** kialakítása, előmozdítva az együttműködést többek között olyan területeken, mint a terrorizmus és az erőszakos szélsőségesesség megelőzése és az ellenük való küzdelem, az uniós szankciók kijátszása, a tengeri védelem, a kritikus infrastruktúrák rezilienciája, a hibrid és kiberfenyegetések, a külföldi információmanipuláció és beavatkozás, a védelmi képességek fejlesztése, a békeközvetítés és a konfliktusrendezés.

A Földközi-tenger térségében az EU közös biztonság- és védelempolitikája (KBVP) keretében működő polgári és katonai missziók és műveletek – különösen az IRINI művelet és az EU líbiai integrált határigazgatást segítő missziója (EUBAM Líbia) – központi szerepet játszanak a Líbiával való együttműködés előmozdításában, az ENSZ Líbiával szembeni fegyverembargójának végrehajtásával összefüggésben a regionális stabilitás erősítésében, valamint a tiltott kereskedelem és az embercsempészet elleni küzdelemben. A Földközi-tengeren túl az EU további polgári és katonai KBVP-missziók révén támogatja régióbeli partnereit⁴⁷.

⁴⁶ [Tengeri védelmi stratégia – Európai Bizottság.](#)

⁴⁷ Ezek közé tartozik az EUNAVFOR ATALANTA és az EUNAVFOR ASPIDES a Vörös-tengeren, az Európai Uniónak az iraki biztonsági ágazat reformját támogató tanácsadó missziója (EUAM Irak), az Európai Uniónak a rafahi átkelőhelyen működő határőrizeti segítségnyújtó missziója (EUBAM Rafah), valamint az Európai Unió palesztin területeken folytatott rendőri missziója (EUPOL COPPS).

EU-Med Béke és Biztonság Kezdeményezés

A kezdeményezés támogatni fogja a békével és biztonsággal kapcsolatos konkrét témák összehangolt megközelítését, különösen az alábbiak révén:

- **Az EU és a dél-mediterrán országok békével és biztonsággal foglalkozó regionális fórumának létrehozása.** A fórum informális keretet biztosíthatna a közös regionális helyzetismeret előmozdításához, a közös érdekű kérdésekkel – például a regionális biztonsági helyzettel és a kapcsolódó béke- és biztonsági tevékenységekkel, többek között a békeközvetítéssel – kapcsolatos álláspontok megosztásához és megközelítések koordinálásához, valamint a partnerek képességeinek megerősítéséhez nyújtható lehetséges támogatások azonosításához.
- A dél-mediterrán partnerekkel **a békéről, a biztonságról és a védelemről folytatott célzott párbeszéd** és **konzultációk előmozdítása.**
- A dél-mediterrán partnerek lehetséges hozzájárulásának feltérképezése a KBVP misszióihoz és műveleteihez, különösen új részvételi keretmegállapodások⁴⁸ révén.
- A partnerek képességeinek megerősítése, többek között az Európai Békekeret támogatási intézkedései révén, valamint az Észak-atlanti Szerződés Szervezetének (NATO) kapacitásépítési tevékenységeivel való további koordináció és szinergiák, az EU és a NATO döntéshozatali autonómiájához kapcsolódóan.
- **Képzések az Európai Biztonsági és Védelmi Főiskola égisze alatt**, például az éghajlatváltozás, a környezet, valamint a béke, a biztonság és a védelem területén.
- A nyílt forrásból származó felderítési információs eszköztár kiterjesztése a személyazonosságon alapuló dezinformációra összpontosító külföldi információmanipuláció és beavatkozás felderítésére és elemzésére⁴⁹, valamint a helyzetismeret erősítése a külföldi információmanipuláció és beavatkozás régióbeli sajátosságainak jobb kezelése érdekében.
- **Párbeszéd kialakítása a dél-mediterrán partnerekkel a tenger alatti kábelek biztonságáról**, összhangban a kábelbiztonságra vonatkozó uniós cselekvési tervvel⁵⁰, amely felderítési, reagálási és helyreállítási intézkedéseket tartalmaz.
- A tengeri biztonságot fenyegető veszélyekkel, például a követelményeknek nem megfelelő hajózással és a kockázatos hajózási gyakorlatokkal **kapcsolatos együttműködés fokozása**, többek között a Nemzetközi Tengerészeti Szervezet keretében.
- Az erőszakos szélsőségeség megelőzésével kapcsolatos **cserék és együttműködés fokozása** a vonatkozó globális kezdeményezések keretében, beleértve a **radikalizálódásmegelőzési uniós tudásközpontot** is.
- A kiber- és egészségügyi kérdésekkel kapcsolatos régióközi cserék elősegítése az EU és a dél-mediterrán térség között.

⁴⁸ A megállapodások meghatározzák a nem uniós országok részvételének feltételeit az EU válságkezelési műveleteiben, valamint ezen országok EU-val fennálló kapcsolatát a missziók és műveletek végrehajtása során.

⁴⁹ [Hogyan fedezzük és elemizzük a személyazonosságon alapuló dezinformációt, külföldi információmanipulációt és beavatkozást? Gyakorlati útmutató a nyílt forrásból származó felderítéshez | EKSZ.](#)

⁵⁰ JOIN(2025) 9.

- **A nemzeti hatóságokkal folytatott együttműködés fokozása** a szankciók kijátszása, valamint a követelményeknek nem megfelelő hajózás és a kockázatos hajózási gyakorlatok által okozott tengeri, környezeti és versenykockázatok elleni fellépés révén.

III.2. A regionális felkészültség erősítése

A biztonságos közös mediterrán tér kiépítéséhez **fokozni kell a régió felkészültségét mind a természeti, mind az ember okozta katasztrófákra és veszélyekre**. Egy olyan régióban, ahol a felmelegedés üteme 20 %-kal gyorsabb a globális átlagnál, az éghajlatváltozás várhatóan súlyosbítani fogja a jelenlegi kockázati helyzetet: a veszélyeket megsokszorozó tényezőt jelent, mivel gyakoribb és súlyosabb katasztrófahelyzetekhez fog vezetni, amelyek mind a környezetre, mind a társadalmi-gazdasági rendszerekre kiterjednek, különösen veszélyeztetve a part menti és szigeti közösségeket.

A vegetációtüzek, az aszályok, a vízhiány, valamint az áradások és az extrém időjárási események már most is éreztetik hatásukat a talajegészség és az élelmezésbiztonság tekintetében, amelyek a térségben kiemelten fontos tényezőt jelentenek a politikai stabilitás és a társadalmi kohézió szempontjából. Az innovatív mezőgazdaság fontos szerepet tölt be a természeti és ember okozta katasztrófákra és veszélyekre való felkészültség javításában.

Az egészséggel kapcsolatos veszélyek kockázata rávilágít arra, hogy a felmerülő fenyegetésekkel szembeni ellenálló képesség biztosítása érdekében kritikus jelentőségű a közegészségügyi biztonsági intézkedések megerősítése. Ezzel összefüggésben továbbra is prioritás marad a „beépített felkészültség” kultúrájának kiépítése, a köz- és magánszférabeli partnerek váratlan eseményekre való reagálási képességének és együttműködésének megerősítése, valamint a szélsőséges időjárási körülmények – többek között az árvizek és aszályok – megelőzésének fokozása és az azokra való közös reagálási mechanizmusok megerősítése, összhangban a közelmúltban elfogadott uniós felkészültségi stratégiával⁵¹. Az összkormányzati és a társadalom egészére kiterjedő megközelítést követve a hatékony decentralizáció és a helyi hatóságokkal fennálló kapcsolatok, valamint a civil társadalmi szervezetek aktív részvétele elengedhetetlen a gyors reagálás biztosításához, a helyi ismeretek kiaknázása és a közösségi alapú reziliencia előmozdítása mellett.

A Földközi-tenger térségének katasztrófavédelmi felkészültsége

A kezdeményezés célja a regionális felkészültség javítása és a reagálási képességek megerősítése a közös mediterrán térben, többféle kockázatot figyelembe vevő megközelítés alapján. E cél megvalósulását különösen a következők biztosítják majd:

- A meglévő eszközökre (pl. a Kopernikusz veszélyhelyzet-kezelési szolgáltatására) épülő, **minden veszélyre kiterjedő korai előrejelző rendszer kidolgozásának támogatása** a „Korai előrejelzés mindenki számára” elnevezésű kezdeményezéssel és az uniós polgári védelmi mechanizmus megelőző cselekvési stratégiákhoz kapcsolódó katasztrófavédelmi rezilienciacéljaival összhangban.

⁵¹ JOIN(2025) 130.

- **Az élelmezésbiztonsági felkészültség támogatása** az élelmezésbiztonsági válságokra való felkészültségre és reagálásra vonatkozó európai mechanizmus modelljére építve⁵².
- **A meglévő kétoldalú agrárpolitikai párbeszéd megerősítése** és új agrár-élelmiszeripari politikai partnerségi párbeszéd létrehozása a dél-mediterrán partnerekkel, összhangban a mezőgazdaságra és az élelmiszerekre vonatkozó stratégiai jövőképpel⁵³.
- **A katasztrófavédelmi felkészültséggel kapcsolatos szinergiák megerősítése** az EU vegyi, biológiai, radiológiai és nukleáris kockázatsökkentési kiválósági központjai kezdeményezésével, képzések és szimulációs gyakorlatok, a bevált gyakorlatok megosztása és a tudatosság növelése révén.
- **A polgári védelem terén folytatott együttműködés kiterjesztése** a meglévő regionális kezdeményezésekre építve és az Interreg együttműködési programok⁵⁴ kihasználásával. **A ciprusi székhelyű új európai tűzoltási központ** szintén támogatni fogja a regionális szomszédokat⁵⁵.
- **Az MI-modellezés által kínált lehetőségek feltárása** a katasztrófavédelmi felkészültség tekintetében, különösen **a válságkezelési és katasztrófaelhárítási képességek fejlesztése** terén, az MI-algoritmusoknak a meglévő szolgáltatásokba való integrálása és a többféle kockázatot figyelembevevő döntéstámogató rendszerek kifejlesztése révén a „Mesterséges intelligencia a közjó szolgálatában”⁵⁶ égisze alatt.

III.3. A migráció kezelése

A migráció globális valóság. Kezelése közös felelősség, amely szoros együttműködést, valamint **átfogó, az útvonal egészére kiterjedő és jogokon alapuló megközelítést** igényel, összhangban a migrációs és menekültügyi paktum⁵⁷ külső dimenziójával. Ez magában foglalja a migráció irányításának megerősítését, a határigazgatás javítását, a jogellenes kiutazások megelőzését, a migránscsempészség és az emberkereskedelem elleni küzdelemre irányuló erőfeszítések támogatását, valamint a jogszerű migráció és mobilitás előmozdítását, összhangban a nemzetközi joggal és az emberi jogokkal. E megközelítés szerves részét képezi a hatékony visszatérési, visszafogadási és reintegrációs tevékenységek elősegítése, valamint az áttelepítési erőfeszítések támogatása és a migránsok, menekültek és menedékkérők védelmének biztosítását célzó megoldások nyújtása az útvonalak mentén. Mivel a helyi hatóságok és a befogadó közösségek állnak e munka élvonalában, alapvető fontosságú az ő

⁵² [A globális élelmiszer-ellátás és élelmezésbiztonság biztosítása – Európai Bizottság.](#)

⁵³ COM(2025) 75 final.

⁵⁴ [Kezdőlap – Interreg Euro-MED program.](#)

⁵⁵ A meglévő regionális kezdeményezések közé tartozik például a Ciprus, Jordánia és Egyiptom között a tűzoltás területén kialakított együttműködés. Ursula von der Leyen, a Bizottság elnöke az Unió helyzetéről szóló 2025. évi beszédében javaslatot tett egy új európai tűzoltási központ létrehozására.

⁵⁶ Az európai erdőtűz-információs rendszerbe és a globális erdőtűz-információs rendszerbe például integrálni lehetne MI-algoritmusokat. [Mesterséges intelligencia a közjó szolgálatában | Európa digitális jövőjének megtervezése.](#)

⁵⁷ COM(2024) 251.

kapacitásaik megerősítése e területen, többek között az olyan nemzetközi szervezetek támogatása révén, mint a UNHCR és az IOM.

Az útvonal egészére kiterjedő migrációkezelés megközelítésének végrehajtása

A kezdeményezés támogatni fogja a Földközi-tengerhez vezető és a Földközi-tengeren áthaladó migrációs útvonalakra vonatkozó közös megközelítést. Emellett megerősíti és kiegészíti a migrációval kapcsolatos kétoldalú együttműködéseket, különösen az alábbiak révén:

- **A migráció megfelelő kezelésére, valamint a helyi közösségeket érintő következményeinek és kihívásainak jobb kezelésére szolgáló kapacitások megerősítése.** A szorosabb együttműködés az érintett szereplőkkel erősíteni fogja a kapacitásokat a migrációs válsághelyzetek megelőzése és az azokra való reagálás terén, korai előrejelző rendszerek, kockázatfigyelő eszközök és több érdekelt felet tömörítő vészhelyzeti tervek kidolgozása révén.
- A dél-mediterrán partnerországokból származó migránsok származási országukba történő **méltóságteljes önkéntes visszatérésének és visszailleszkedésének ösztönzése.**
- Az EU-ban jogellenesen tartózkodó személyek **hatékony visszaküldésével és visszafogadásával kapcsolatos együttműködés megerősítése.**
- Az irreguláris migráció megelőzése, valamint a migránscsempészs és az emberkereskedelem elleni küzdelem terén folytatott együttműködés fokozása **operatív partnerségek** és releváns projektek révén, többek között a **globális szövetség**⁵⁸ keretében.
- **Regionális figyelemfelkeltő kampányok szervezése a rövid távú tartózkodásra jogosító vízumokra vonatkozó eljárásokkal kapcsolatban** az akadályok minimalizálása és a vízumkiadás megkönnyítése érdekében, az érintett dél-mediterrán partnerországokban vízumot kiadó uniós tagállamok bevonásával.
- **A tehetséggondozási partnerségek kibővítése**⁵⁹ **és az uniós tehetségbázis elindítása** az uniós munkáltatók és a partnerországokból érkező álláskereső közötti kapcsolatok előmozdítása érdekében, többek között a diákok, szakképzett munkavállalók, kutatók és tudományos szakemberek vízumigénylésének megkönnyítése révén.
- **A védelmi terület fejlesztése** kiszolgáltatott helyzetben lévő migránsok, menedékkérők és menekültek számára a dél-mediterrán térségben, a nemzetközi kötelezettségvállalásokkal összhangban, különösen egy **új regionális védelmi projekt** révén **a dél-mediterrán térségben**, amely a konkrét védelmi kérdésekkel kapcsolatos bevált gyakorlatok cseréjét fogja előmozdítani.
- **Az áttelepítéssel és a humanitárius befogadással kapcsolatos önkéntes tagállami erőfeszítések támogatása.**

⁵⁸ [Cselekvési felhívás a migráns-csempészs elleni globális szövetség létrehozására.](#)

⁵⁹ Marokkóban, Tunéziában és Egyiptomban már elindult.

III.4. Bűnüldözés, igazságügyi együttműködés és határbiztonság

Ahhoz, hogy a határok biztonságosabb területté, az emberek jólétének és biztonságának kapujává váljanak, elengedhetetlen a **határigazgatás**, valamint a kutatás-mentés **terén kialakított hatékony, jogalapú és integrált földközi-tengeri együttműködés**.

A migráncsempészás elleni globális szövetség keretében végzett tevékenységekre építve fokozott együttműködés és információmegosztás valósul meg a határ- és tengerfelügyelettel, valamint a határátkelőhelyeken és a vámellenőrzések során végzett ellenőrzésekkel kapcsolatos összehangolt megközelítések kialakítása érdekében. Ez a fokozott együttműködés és a felderítési információk megosztása a határokon működő bűnüldöző szervezetek közötti koordinációt is erősíteni fogja, a migráncsempészásban és az emberkereskedelemben részt vevő bűnözői hálózatok elleni küzdelem fokozása, és a biztonsági fenyegetést jelentő személyek mozgásának megakadályozása érdekében.

Az EU és a dél-mediterrán partnerek között már ma is jelentős együttműködésre kerül sor a partnerek hatékony határigazgatási kapacitásainak javítása érdekében. A biztonsági fenyegetések egyre inkább határokon átnyúló és globális jellege, amit a gyorsan fejlődő technológia tovább súlyosbít, fokozottabb és hatékonyabb együttműködést tesz szükségessé. A kezdeményezés célja a jogellenes tevékenységek megzavarása és felszámolása, biztonságos környezet és védelem biztosítása a személyek és áruk részére a közös mediterrán térben.

A határok védelme

A kezdeményezés **közös megközelítést** vezet be **az integrált határigazgatásra és határbiztonságra vonatkozóan**, különösen az alábbiak révén:

- **Az intézményi és operatív határigazgatási kapacitások megerősítése** az emberi jogi normáknak való megfelelés biztosítása mellett, célzott technikai segítségnyújtás révén és szinergiák megteremtésével a meglévő programokkal. A technikai segítségnyújtás magában foglalja a kapacitásépítési tevékenységek támogatását és az eljárási standardok együttműködésen alapuló kidolgozását.
- A fenti intézkedések és cserék alapján olyan **kis- és közepes léptékű kísérleti projektek kiválasztása** megvalósítás céljából, amelyek potenciálisan hosszabb távú projekteké válhatnak.
- **A szabványok összehangolása és a digitalizáció révén a vámkezelés várható hatásaként** a forgalmi torlódások csökkentése és a szállítási idő lerövidítése.
- **Figyelemfelkeltés és az ismeretek megosztása**, például az EU tengeri területeire kiterjedő közös információmegosztási környezeten keresztül, kezdve a határigazgatási hatóságok közép- és felsővezetői számára szervezett tanulmányi látogatásokkal és eszmecsereikkel.
- **A határ- és parti őrsegek közötti együttműködés ösztönzése a földközi-tengeri térségben** a tengeri helyzetek kezeléséhez szükséges kapacitásépítés és készségek fejlesztése érdekében, a Földközi-tengeri parti őrsegekkel foglalkozó fórum és az EU-déli szomszédság más együttműködési mechanizmusai és fórumai igénybevételének optimalizálása révén.
- **Munkamegállapodások tárgyalásának és végrehajtásának támogatása** az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség (Frontex) és a dél-mediterrán partnerek határigazgatási hatóságai között.

A bűnözés nem ismer határokat. A korrupció, a transznacionális szervezett bűnözés és a terrorizmus elleni küzdelemre irányuló kollektív és összehangolt reagálás alapvető fontosságú. Elengedhetetlen a szorosabb igazságügyi és bűnüldözési együttműködés a bűncselekmények megfelelő kivizsgálásának és hatékony üldözésének biztosításához. Az ilyen együttműködéshez szilárd keretre van szükség a személyes adatok védelme, az eljárási jogok és az átfogó büntető igazságszolgáltatási keretek tekintetében. A régióban már számos intézkedés létezik a rendőrségi és igazságügyi együttműködés támogatására. Mindazonáltal a kapacitásépítés, az együttműködés és a kézzelfogható operatív eredmények közötti szakadék áthidalása továbbra is jelentős kihívást jelent, és szükségessé teszi a célok további közelítését. Ennek megoldásához pedig elengedhetetlen a megerősített együttműködés, valamint az információk, a szakértelem és a korai előrejelzések cseréje az EU és dél-mediterrán partnereink között, a kábítószerekkel kapcsolatos tendenciákra való felkészültség megerősítése, valamint a kábítószer-kereskedelem elleni operatív együttműködés szorosabbra fűzése érdekében a tengeri elemző és műveleti központ kábítószerekkel foglalkozó részlegével.

MED–OP: Igazságügyi és bűnüldözési együttműködés

A kezdeményezés célja a bűnüldözési és az igazságügyi együttműködés elmélyítése révén megerősíteni kollektív fellépésünket a súlyos és szervezett bűnözés, valamint a terrorizmus elleni küzdelem terén. Előmozdítja a normák közelítését a régió belül és az egész régióban, hogy lehetővé váljon az operatív együttműködés, és erősebb biztosítékok álljanak rendelkezésre a polgárok és jogaik védelmére. E cél megvalósulását különösen a következők biztosítják majd:

- **A belső biztonságról szóló regionális párbeszéd létrehozása**, amelyre rendszeresen össze kell hívni a közös mediterrán tér magas rangú biztonságpolitikai tisztviselőit, az EU Belső Biztonságra Vonatkozó Operatív Együttműködéssel Foglalkozó Állandó Bizottsága mintájára. A regionális párbeszéd keretében végzett munkának a közös érdekű területeken folytatott operatív együttműködés ütemtervének elfogadásához kell vezetnie, amely rendszeresen frissítésre fog kerülni.
- A súlyos és szervezett bűnözés és a terrorizmus elleni küzdelemre irányuló **együttműködési erőfeszítések irányítása**, többek között az uniós tagállamok és az uniós ügynökségek támogatásával, az alábbiak révén:
 - az igazságszolgáltatással és az adatvédelemmel kapcsolatos célok és kulcsfontosságú reformok konvergenciájának előmozdítása, többek között célzott technikai segítségnyújtás révén,
 - a legfontosabb operatív képzési hiányosságok orvoslása,
 - rendszeres szakértői párbeszédok szervezése,
 - tanulmányi látogatások és nemzeti szakértők rövid távú kiküldése,
 - célzott technikai segítségnyújtás igénybevétele.
- **Nemzetközi megállapodások és munkamegállapodások tárgyalásának és végrehajtásának támogatása**, többek között az Europollal, a CEPOL-lal, az Eurojusttal és az Európai Ügyészséggel.

3. VÉGREHAJTÁS ÉS NYOMON KÖVETÉS

A paktum végrehajtását és nyomon követését kétszintű struktúra fogja felügyelni, uniós és euromediterrán szinten.

Uniós szinten a Bizottság szolgálatai és az Európai Külügyi Szolgálat biztosítják a paktum végrehajtásának koordinációját és technikai felügyeletét. A **Külügyek Tanácsa (KüT)** félévente megvitatja a paktum megvalósulását, a Bizottság és a főképviselő aktualizált végrehajtási helyzetjelentése alapján. E megbeszélések fogják előkészíteni **az EU és a déli szomszédság éves miniszteri találkozóját**.

Az Európai Parlament rendszeres tájékoztatást kap az illetékes bizottságokon és parlamentközi küldöttségeken keresztül. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága is tájékoztatásban részesül. A Helyi és Regionális Önkormányzatok Euromediterrán Közgyűlése a regionális és helyi hozzájárulások kulcsfontosságú intézményi csatornája lesz.

Euromediterrán szinten egy vezető tisztviselői szintű közös csoport évente kétszer ülésezik, hogy egy célzott **cselekvési terv** alapján nyomon kövesse a paktum végrehajtását. A csoportban

az Európai Unió és a dél-mediterrán partnerek képviselői vesznek részt. A csoport **az EU és a déli szomszédság éves miniszteri találkozásának** előkészítésében is részt vesz. A csoport megbeszéléseire adott esetben más szereplők, például a nemzeti és a nemzetközi pénzügyi intézmények, a civil társadalom képviselői, valamint más országok és nemzetközi szervezetek képviselői is meghívást kaphatnak.

A paktum keretében javasolt kezdeményezéseket egy **célzott cselekvési tervbe** ültetik át, amely minden egyes kezdeményezéshez meghatározza a részt vevő országokat és az érdekelt feleket. A cselekvési terv végrehajtását a felek közösen értékelik. Élő dokumentum lesz, amely idővel új kezdeményezésekkel egészül ki.

A kezdeti cselekvési tervet a Bizottság szolgálatai és az Európai Külügyi Szolgálat a vezető tisztviselői szintű közös csoportban 2026 első negyedévében terjesztik elő, és közösen frissítik és felülvizsgálják gördülő alapon.

Az **Unió a Mediterrán Térségért** tapasztalattal rendelkezik a regionális hálózatok kiépítésében és a vezérprojektek vezetésében. Különleges mozgósító ereje ideálissá teszi a közös csoportülések támogatására, és a paktum megvalósításában⁶⁰ is partnerként vesz részt, többek között a miniszteri üléseken keresztül.

A **Mediterrán Ifjúsági Parlamenti Közgyűlés** fontos iránymutatást nyújt majd a paktum keretében megvalósuló kezdeményezések végrehajtásához és kidolgozásához. Hasonlóképpen **rendszeres párbeszédre kerül sor a civil társadalmi szervezetekkel**, többek között a tudományos körökkel, a kutatókkal, a társadalmi, kulturális és üzleti világ szereplőivel, valamint magával az üzleti világgal.

4. KÖVETKEZTETÉS

A paktum **politikai jóváhagyása az EU és a dél-mediterrán partnerek által 2025 novemberében**, a barcelonai nyilatkozat 30. évfordulója alkalmából javasolt.

E paktum révén a partnerség és a közös felelősségvállalás szellemében fogjuk alakítani közös jövőnket, és **szorosabban integrált, reziliens és biztonságos közös mediterrán teret** hozunk létre.

⁶⁰ Az Unió a Mediterrán Térségért olyan konkrét területeken szerzett szakértelmet, mint az oktatás, a foglalkoztatás és a gazdaságfejlesztés, a vízügy, a környezetvédelem és a kék gazdaság; a válságkezelés és a polgári védelem.f